І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 153. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 20 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 16-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1975 No. 153. VOL. LXXXII.

У СОВЄТСЬКІЙ КАТІВНІ: КАРАВАНСЬКІ МАЛИ ЗУСТРІЧ У ТЮРЕМНІЙ ЛІКАРНІ. РЕПРЕСІЇ СУПРОТИ В'ЯЗНІВ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ. ВАСИЛЬ СТУС ВАЖКО ХВОРІЄ.

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Вперше, після багатьох років, в квітні 1975 р., Святослав Караванський стрінувся зі своєю дружиною Ніною Строкатою в концтаборовій лікарні в Мордовії. Строката перебувала в тому часі в 3-ій зоні 3-го таборового пункту, а Караванський в 2-ій шпитальній зоні цього ж пункту для чоловіків. Строката була поважно хвора і хвороба та ув'язнення так її змінили, що Караванський ледве її пізнав.

Ще в кінці 1974 року Ніна Строката, Ірина Сеник, Стефанія Шабатура, Дарія Гусак і Надія Світлична, які перебувають у 4-ій зоні 3-го таборового пункту, відмовилися від примусової праці, у зв'язку з проголошенням 1975 року „Міжнароднім Роком Жінки" і вимагали звільнення з табору. Адміністрація табору покарала за це Надію Світличну й Ірину Стасів-Калинець двома тижнями ШИЗО (штрафний ізолятор), а Надії Світличній відмовили побачення з сином Яремою. З січня 1975 р. Ніну Строкату і Стефу Шабатуру перевели до ПКТ (приміщення камерного типу) — Строкату на 3 місяці, а Шабатуру на 6 місяців. Коли вони відмовилися працювати їм призначили т. зв. норму 9б, голодову харчову пайку, якою довели їх до повного фізичного виснаження, що й значно погіршило стан хвороби Ніни Строкатої.

На доказ солідарности з жінками-в'язнями Вячеслав Чорновіл, який перебуває в таборі 17А в Мордовії, проголосив відмову від сніданків впродовж 1975 року. З ним солідаризувався вірменин Паруїл Айрікіян, який відмовився від сніданків на час, як довго буде ув'язнена його землячка Анаїта Карапетіян.

В. Чорноволові не дозволили зареєструвати шлюб з Атеною Пашко, хоч зимою 1974-1975 дозволили йому побачитись з нею під час його короткого перебування у Львівській в'язниці. Як вже інформовано в тому часі, крім Чорновола возили на Україну також Івана Геля, Михайла Осадчого, Івана Світличного і інших. Декому з них дозволили побачитись з рідними. В тому ж часі дозволили Іванові Гельові зареєструвати його шлюб в Івано-Франківській слідчій тюрмі. Цебув період тиску і спроб КҐБ заломати в'язнів та добитися від них „покаяння".

Василь Стус перебуває в Пермському таборі 389/36, ст. Всесвятськая, Чусовського району і є поважно хворий. Він хворіє виразкою шлунку від 1960 року. Хвороба в таборі значно погіршилася. Від часу його арешту в січні 1972 року йому не дають потрібних ліків, а зокрема вакаліну. В січні 1975 року родина Стуса передала йому цей лік, але адміністрація йому його не доручила. Останньо болі значно збільшилися і він неспроможний працювати. Тим не менше, адміністрація не дає йому ні ліків, ні звільнення з праці. Ситуація Стуса нагадує репресії, які застосували до покійного російського в'язня Юрія Галанскова — його теж заставляли працювати і не давали ліків. Василь Стус — поет і літературний критик — був засуджений 7 вересня 1972 року Київським обласним судом під головуванням судді Дишеля. Стуса засудили на 5 років таборів і 3 роки заслання. Йому закидали антисовєтську діяльність, зокрема обвинувачували в авторстві критичної статті про П. Тичину, у зверненні до СПУ в обороні молодих письменників і поетів, яким не дають змоги друкуватись, за збірку поезій, опубліковану в Бельгії та два антирадянські анектоди, які він буцім то розповів у санаторії „Моршин".

Лева Лук'яненка в лютому 1975 року перевезли з психіятричної лікарні в Рибінську назад до Владимирської тюрми. В психіятричній лікарні він перебував два місяці на розпорядження психіятра Владимирської тюрми, Валентина Леонідовича Рогова. Цей же Рогов на початку 1975 року погрожував „психушкою" також Валентинові Морозові.

Ситуація Валентина Мороза останньо дещо покращала. Його не запроторили до „психушки" і дозволили читати та вивчати англійську мову.

Стало також відомими, що під час арештів в Таллині, Естонія, 13-14 грудня 1974 року заарештовано 43-річного українського інженера Артема Юзкевича, члена КПСС. В той же час заарештували лікаря Арво Варато, інженера Маті Кійренді, викладача Політехнічного інституту й інших. Їм закидають „антирадянську агітацію і пропаганду", включно з виготовленням і поширюванням „Програми Національного Фронту Естонії", статті „Російський колоніялізм в Естонії" і журналу „Промінь свободи".

НОВІ ВІСТКИ ПРО ГОЛОДІВКУ В'ЯЗНІВ В ПЕРМСЬКИХ ТАБОРАХ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Про голодівку в 1974 році З. Антонюка, І. Світличного, С. Глузмана, В. Балахонова і інших в'язнів Пермських таборів надійшли нові дані. Як уже інформовано, голодівка почалася 26 серпня 1974 року і з перервами тривала до грудня 1974 року.

На початку жовтня 1974 р., після більш як одномісячної голодівки і протестів, І. Світличного і В. Балахонова запроторили до штрафного ізолятора (ШИЗО). Адміністрація старалася зломати опір голодуючих і паралельно з штрафними покараннями стосувала ще різні шикани, як наприклад, щоб Світличний і Балахонов винесли 7жовтня, парашу. Фізично виснажені в'язні цього зробити не могли і відмовились. Вночі з 8 на 9 жовтня Світличного схопили ниркові кольки. Лікарка Соломіна ствердила, що його треба негайно відіслати до лікарні, але поставила передумову, щоб Світличний припинив голодівку. Світличний не погодився і попрохав дати йому грілку, на що Соломіна не дозволила. Світличний дуже мучився і вночі з 11 на 12 жовтня стан його настільки погіршився, що вартовий офіцер, на власну руку, сказав дати йому застрик платифіліну. 12 жовтня, о год. 6,30 ранку, Мельничук, Бутман, Вальдман, Чекалін і Гнох проголосили голодівку на знак протесту проти нелюдського трактування Світличного. В год. 10-ій ранку прислали до Світличного медсестру, яка дала йому ліки і грілку. Світличному полегшало і його далі залишили в ШИЗО. 18 або 19 жовтня Світличного вислали в етап і у зв'язку з цим він перервав голодівку, — він опинився в Київській тюрмі КҐБ з якої, його перевезли назад до Пермських таборів.

В той час, коли І. Світличного і Балахонова в'язнили на початку жовтня 1974 року в окремих камерах ШИЗО, З. Антонюка і С. Глузмана тримали в приміщенні камерного типу (ПТК). В камері вилучили огрівання і з труби на нари капала холодна вода. Щойно 12 жовтня, на їх протести, включили огрівання. В камері постав сморід від трупів щурів, яких не можна було витягнути з-під нар. З одної з труб вода почала текти струмком. Антонюк і Глузман без перерви виливали воду з підставлених на нари посуд. Начальник табору, майор Піменов, відмовив направити трубу і 14 жовтня заявив, що „це нічого страшного, встановіть порядок і виносіть воду по черзі". 19 жовтня Антонюк і Глузман проголосили „суху" голодівку, себто відмовились навіть від води. 22 жовтня важко хворого Антонюка перевезли до лікарні, де він перервав голодівку. 31 жовтня Антонюка виписали з лікарні і за „ворожу діяльність", адміністративним порядком, перенесли на4 місяці до ПКТ. Антонюк розпочав знову голодівку, яку провадив понад місяць. 6 листопада він дістав приступ виразки шлунка. Але йому не дали жадних ліків. В додаток до недуги шлунка в нього виявлено туберкульозу.

С. Глузман увесь час перебував в ПКТ і 9 листопада дістав серцевий приступ.

Після хвилі голодівок і протестів у травні і червні 1974, ця друга з черги голодівка в'язнів була продовженням боротьби за права в'язнів, протестом проти нелюдських знущань таборової адміністрації і режиму взагалі. Так, наприклад, однією з безпосередніх причин голодівки І. Світличного, С. Глузмана і інших в серпні 1974 року було відмовлення Ігорові Калинцеві побачення з ріднею, яка вже приїхала до табору. Тоді, до речі, навіть прокуратура Пермської області визнала, що це „позбавлення було не обоснованим".

Продовженням цієї боротьби в'язнів за їхні права є домагання визнати за ними статус політичних в'язнів. Протести і домагання у цій справі почалися в 1975 році.

КОНГРЕСМЕНКА ФЕНВИК БЕЗУСПІШНО СТАРАЛАСЯ БАЧИТИСЯ З ВАЛЕНТИНОМ МОРОЗОМ

Москва. — Бостонський „Ди Крищен Саєнс Монітор" у виданні з четверга, 14 серпня, помістив вістку своєї кореспондентки з Москви, Елизабет Панд, в якій вона інформує, що конґресменка Міллісент Фенвик, республіканка з Ню Джерзі, старалася безуспішно „одержати дозвіл на відвідини ув'язненого українського історика Валентина Мороза у Владимірській тюрмі". Газета пише, що конґресменка Фенвик, яка разом з іншими 18-ма американськими конґресменами відбуває офіційні відвідини Совєтського Союзу, належить до малої підкомісії, яка під час цих відвідин інтервеніювала у совєтських властей в справі приблизно 1,000 жидів, українців і дисидентів, які або ув'язнені, або не можуть одержати дозволу на виїзд із Совєтського Союзу.

Елизабет Панд пише, що совєтські власті були дуже подразнені тим, що американські конґресмени, зокрема Міллісент Фенвик, дуже часто видвигали питання людських прав, до чого совєти не звикли. Один совєтський урядовець закинув, що питання людських прав є „манією" американських законодавців, на що конґресменка Фенвик відповіла, що погоджується з тим твердженням, але в той самий час закинула совєтам, що вони безпідставно вважають злочином бажання будь-якої особи залишити Совєтський Союз. Вона сказала, що пересічний американець зміняє своє місце замешкання принаймні сім разів. „Ми є країною іміґрантів. Ми переконані, що право на зміну місця замешкання є цілком природним явищем".

„Ди Крищен Саєнс Монітор" далі інформує, що коли один член Верховного Совєту натякнув, що американські конґресмени порушують питання людських прав у Совєтському Союзі, бо стараються одержати фінансові дотації на передвиборчі кампанії від заінтересованих груп в ЗСА, то конґресменка Фенвик гостро відповіла, що в її виборчій окрузі проживає тільки „горстка українців, кілька осіб жидівського віровизнання та здається одна румунська родина". Вона сказала совєтським законодавцям, що коли в світі зростає рівень життя, то вона надіється, що „також зростатиме рівень свободи і людських прав".

Елизабет Панд писала, що совєтські законодавці і урядовці часами „були роздратовані" безперервним порушенням питання людських прав в СССР американськими конґресменами, бо вважали, що це питання не може бути зв'язане з питаннями міжнародної політики. Совєти кількакратно протестували проти нібито втручання американських конґресменів у внутрішні справи СССР і навіть закидали конґресменці Фенвик, що вона шкодить добрим відносинам між ЗСА та СССР. Натомість конґресмени відповіли, що питання людських прав не є „внутрішніми справами", особливо після того, як 35 країн в Гельсінках підписали Декларацію Европейської Конференції для Справ Безпеки і Співробітництва, яка, між іншим, містить постанову про „вільніший обмін ідеями та людьми".

Американські конґресмени мали зустріч і розмову з Брежнєвим

Ялта. — В четвер, 14-го серпня ц.р. генеральний секретар ЦК КПСС Леонід Брежнєв прийняв і гостив у своїй відпочинковій віллі біля Ялти на Криму 18 американських конґресменів, які перебувають тепер з офіційною візитою в Совєтському Союзі, та супроводжав їх коли вони оглядали палац царя Александра III, побудований у XIX столітті. Конґресмени перебували в товаристві Л. Брежнєва більше як дві години часу. „Це була надзвичайно приємна зустріч, Брежнєв не міг бути приємнішим," заявив спікер Палати Репрезентантів Карль Альберт. Він при тому відмітив, що Брежнєв був дуже ввічливий і відповідав на всі поставлені питання, з'ясувавши при тому докладно позицію Совєтського Союзу до ряду міжнародних питань.

ГЕНРІ КІССІНДЖЕР ПЕРЕСТЕРІГАЄ МОСКВУ ЩОДО ПОРТУГАЛІЇ

Вашінгтон. — Виступаючи з промовою на конвенції південної фармерської групи в Бірмінгамі, Алябама, державний секретар Генрі Кіссінджер перестеріг Москву перед вмішуванням у внутрішні справи Португалії і використовуванням неясної ситуації в тій країні. Він зокрема, звернув увагу урядові СССР, що фінансова допомога, яку одержує від Москви комуністична партія Португалії у висоті 10 мільйонів долярів тижнево з метою перебрання влади, противиться декларації, прийнятої і підписаної урядами ЗСА, Совєтського Союзу і 33-ма іншими державами в Гельсінках. Кіссінджер уважає, що СССР не має жадного морального права мішатися до внутрішніх справ португальського народу, який має право вибирати для себе таку систему правління, яка йому найкраще відповідає. Він дальше заявив, що „ми завжди будемо симпатизувати з тими політичними силами Португалії, які намагаються увести демократичну систему в країні, і опонуватимемо намаганням меншости, яка виявилася руїнницькою і бажає використати здобутки революції для своїх цілей". Кіссінджер при тому додав, що З'єдинені Стейти Америки „стоять напоготові, щоб помогти демократичній Португалії, яка є членом НАТО". Тим самим, як твердять пресові коментатори, Кіссінджер вмішав Америку в „політичну гру в тій неспокійній країні.

Політична заява державного секретаря ЗСА сильно скріпила позиції дев'ятьох офіцерів, які були недавно викинені з Революційної ради, Католицької Церкви, Соціялістичної і Народної партій та всіх антикомуністичних сил в Португалії, які домагаються резиґнації теперішнього прем'єр-міністра Ґонсальвеса, якого всякими засобами піддержує комуністична партія за його прокомуністичну політичну лінію.

Положення в Португалії загострюється

Лісбона. — Ситуація в Португалії чимраз більше загострюється. Президент Франціско да Коста Ґомес вимагає продовження реченця зміни прем'єра на 45 днів, але ця заява Президента викликала нову хвилю протестів і обурення серед португальського населення і членства двох найбільших і найсильніших партій Соціялістичної і Народних демократів, які вимагають негайного уступлення прем'єра Ґонсальвеса. У південному місті Портімо тисячі прихильників Соціялістичної партії влаштували бурхливі демонстрації викрикуючи: „Васко — геть!" і інші гасла. Подібну багатотисячну демонстрацію влаштувала Народна демократична партія в місцевості Каскаіс в поблизу Лісбони. Демонстранти погрожували, що вони зорганізують для нападу на Белем палац, у якому приміщується уряд, мільйон осіб, якщо Ґонсальвес на протягу кількох днів не уступить із свого посту. Тому, що розрухи і бурхливі демонстрації з півночі наближаються вже в околиці столиці, Ґонсальвес наказав військовикам стягнути в район Лісбони 5-ту військову дивізію, яка має славу „жорстокої національної ґвардії", щоб перешкодити евентуальному походові демонстрантів на Лісбону.

Португальський острів Тімор домагається незалежности

(ст.). — Португальський уряд потвердив вістку, що в португальській частині острова Тімор прийшло до державного перевороту. Португальським державним представникам у Тіморі Демократична Унія Тімору вручила ультимат із доманганням негайної незалежности. Союз зайняв найважливіші устаткування, летовище, пристань, головну поліційну станицю й деякі адміністраційні будинки в столиці Ділі. Положення на острові напружене, на вулицях португальські патрулі стараються вдержати порядок. Губернатор Макао (португальської кольонії недалеко Гонг - Конґу) повідомив, що коло 300 португальських утікачів, головно жінок і дітей, евакуйовано з Тімору і їх везуть до Дарвіну в Австралії.

Три суперничаючі групи острова Тімор уже від кількох місяців борються між собою за політичний вплив. Демократична Унія, яку спершу вважали поміркованою, була за тим, щоб португальський Тімор упродовж неозначеного часу злучився з Індонезією. Група „Фретілін" домагалася негайної незалежности. Третя група „Аподеті" була за злукою з Індонезією.

• Тімор, це найбільший острів із невеличких островів групи Сунда в Малайському архіпелягу. Острів довгий на 294 милі, в найширшому місці широкий на 66 миль. Північно - східня частина острову належить до Португалії, а південно-західня до Індонезії. Португальська частина мала в 1950-му році 442.378 населення, в цьому европейців усього лише 568. Рослинність австралійська, з лісами головно сандалового дерева й евкаліптами. Управляють кукурудзу, риж, каву. Від кількох літ добувають нафту. Населення: папуаси, китайці, араби. За вийнятком прибережної полоси, цивілізація не заторкнула тіморського населення. Воно все ще живе примітивним життям, племена ведуть війни між собою. Їх зброя це лук, спис, меч і щит, але й рушниця. Хати будують на палях. Села й доми часом обведені парканом. В селі буває спеціяльна хата, в якій ватажок успішної експедиції ловів людських голів проходить очищення, щоб примирити духів убитих.

Продовжуються дебати в справі української мови в Канаді

Оттава (ОУПС). — В зв'язку з річним звідомленням „Мовного комісаря" д-ра К. Спайсера для канадського Парляменту й теж у зв'язку з підготовою й рекомендаціями Комісії Двомовних Дистриктів у Канаді відбулася нещодавно всеканадська радіодискусія представників англо - та франкомовної груп, в якій узяв участь українець проф. Яр. Рудницький із Вінніпегу. На його думку, справа становища інших етнічних мов Канади, а передусім української, не вирішена задовільно ані Офіційно-мовним актом із 1969 р., ані політикою багатокультурности з 1971 р. Проф. Рудницький повернувся до своїх рекомендацій урядові Канади з 1967 р. в рамках Рапорту Королівської Комісії, а теж і до додаткових „В-Б рекомендацій" з 1971 р. В них він висував потребу конституційного ззабезпечення української мови, перейменування „Комісаря офіційних мов" на „Комісаря мов Канади" та створення побіч англо - французьких („обласних) мовних дистриктів, де є 10 або більше відсотків українського населення. Хоч у справі перейменування „Комісаря офіційних мов" і самого Акту з 1969 р. були пізніш резолюції Конґресів Українців Канади у 1971 й 1974 рр., то проте уряд Канади не пішов назустріч цим рекомендаціям й справа залишається дальше відкритою. Комісар Спайсер заявив у часі дискусії з проф. Рудницьким, що він проти перейменування Акту з 1969 р. й свого урядового становища, як комісаря. У відгуках на цю дискусію Г. Бкґот із Едмонтону у „Фрі Пресс" із 9.8.1975 назвав відповіді й завваги д-ра Спайсера „гіпокризією" на кошт податковців Канади.

АРБА проголосила конкурс есеїв на спортові теми

Вашінґтон, Д. К. — „Національна Футбольна Ліга та її роля в Американській Історії" — це тема конкурсу есеїв для молоді, який проголосило Управління для Відзначення 200-річчя Незалежности Америки (АРБА), як ще один офіційно затверджений проєкт в рамках святкувань 200-річчя цієї країни. В конкурсі може брати участь молодь у віці від 14 до 18 року життя. Спеціяльне жюрі вибере 12 найкращих есеїв, які не повинні перевищати 700 слів, а їхні автори одержать стипендії на університетські студії в загальній сумі 25,000 дол. Перша нагорода, — стипендія на 10,000 дол., як рівнож покриття всіх коштів подорожі на змагання т. зв. Супербовл X в Міямі, Фльорида, 18-го січня, 1976. Ці змагання відбуваються кожного року за примат ЗСА у професійному футболі. Друга нагорода конкурсу — це стипендія на 5,000 дол., а десять фіналістів одержать стипендії по 1,000 дол. кожний.

Слід відмітити, що цей останній проєкт повинен особливо зацікавити українську молодь, бо історія американського професійного футболу багата на українські прізвища, серед яких на перше місце вибивається Бронко Наґурський, один з найбільш визначних змагунів українського роду. Б. Наґурський, як рівнож Чак Беднарик, удостоїлися найвищої почести в цьому виді спорту, бо їх прізвища включені в листі змагунів - членів т. зв. Палати Слави (Гол оф Фейм) в Кентоні, Огайо.

ТЕНІСОВИЙ ТУРНІР ДЛЯ ТАБОРОВИКІВ СОЮЗІВКИ

Союзівка. — Другий з черги турнір для учасників тенісових таборів цієї оселі УНСоюзу відбудеться тут в суботу і неділю, 23-24-го серпня. Початок змагань заплянований на 10-у год. рано в суботу. В турнірі можуть брати участь усі учасники цьогорічного і минулорічних таборів, які ще не переступили 18-го року життя. Турнір переведуть Юрій Савчак і Зенон Синлик, інструктори кожнорічних тенісових таборів на Союзівці.

Спроваджування дівчат запевнило збереження української громади в Англії

Філядельфія („Мета"). — Михайло Захарчук, який від дванадцяти літ є керівником Відділу Суспільної Опіки Союзу Українців Британії (СУБ) в Лондоні, а від двох літ ще й керівником лондонського Відділу Центрального Бюра Українських Подруж „МЕТА", прислав недавно до Централі „МЕТИ" у Філядельфії звіт з переведеної там великої акції посередництва подруж. Скорочений зміст того звіту:

Коли до Великої Британії прибуло біля 40 тисяч українців, а в тому жінок не більше, як 20 відсотків, то зрозуміло, що із-за браку українок наші почали одружуватися з чужинками. Централя СУБ-у, точніше Суспільна Опіка при СУБ-і, розуміючи загрозу, яка могла постати з такого стану, почала шукати виходу з тієї ситуації. Перший контакт нав'язано з українцями в Югославії. Скористало з цього поважне число наших дівчат, бо мали нагоду одружуватися з українцями у Великій Британії. Суспільна Опіка використала всі можливості, щоб допомогти у спровадженні дівчат, включно із виєднанням віз і виготовлюванням запрошуючих листів в англійській мові та всіх пашпортових формальностей, які не були прості, бо обидві країни не дуже сприяли тій акції, а вкінці Тіто таки заборонив виїзд дівчатам. Але за три роки, в яких той виїзд був дозволений, біля три сотні дівчат одружилися з українцями у Великій Британії, що стало зав'язком примірних українських родин.

Відтак почали приїздити до Великої Британії і виходити заміж за українців українки з інших країн Европи. В Суспільній Опіці СУБ-у зареєстровано, що понад 500 дівчат прибуло до Великої Британії, а це тільки те, що полагоджувала Суспільна Опіка СУБ-у. Полагоджували справи спроваджування дівчат ще й інші. Разом прибуло з Югославії та інших країн Европи українських дівчат, що одружилися у Великій Британії з українцями, біля півтори тисячі. Всі ці зусилля були роблені власне з тією метою, щоб українці не одружувалися з чужинками, а закладали українські родини, а не мішані.

Проф. М. Клименко доповідав у Манітобському університеті

Вінніпег (ДС). — Відомий український учений д-р Михайло Клименко з Гавайського університету в Гонолюлю відвідав у днях 10-12 серпня Манітобський університет, бібліотеку й Колеґію св. Андрея на кампусі в Форт Гарри. Проф. Клименко цікавився розвитком славістики й українознавства в Манітобському університеті, взяв участь у лекції української мови проф. Яр. Рудницького, де давав студентам пояснення про програму студій славістики в Гавайському університеті та згадав про острів Лисянського в системі Гавайського архіпелягу, що його 170 років тому відкрив Юрій Лисянський в часі своєї кругосвітньої подорожі.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n. Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на ½ року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 55 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Черга на громаду!

На цьому місці висловлено і надруковано досі багато докорів на адресу Президії Світового Конгресу Вільних Українців за те, що вона легковажить і занедбує одне з найважливіших своїх завдань і зобов'язань — створення і влаштування та „урухомлення" відповідного Інформаційного бюра в Ню Йорку, осідку Об'єднаних Націй. З тим більшим вдоволенням і рівночасно признанням та похвалою для Президії СКВУ треба відмітити зроблений в останніх днях конкретний крок-почин: заанґажування молодого професіоналіста, адвоката Андрія Семотюка на керівника запланованого Бюра. Адв. Семотюк був з рамени СКВУ координатором делеґації вільних українок на Світовому Конґресі Міжнародного Року Жінки в Мехіко і тепер уже від кількох днів перебуває в Ню Йорку та почав здійснювати своє завдання щодо організації Бюра та наладнання його праці ще заки сам встиг влаштуватися на новому місці.

Всі ми здаємо собі справу, що завдання і місія адв. Семотюка не тільки не легкі, але таки справді трудні і складні. Правда, досі ми мали принагідних — можна б сказати — приватних наших представників, які з більшим чи меншим успіхом виконували деякі інформаційні завдання на терені Об'єднаних Націй, але про таку систематичну працю із відповідно влаштованого та обсадженого бюра не було й мови.

Очевидно, що про якесь Бюро СКВУ при Об'єднаних Націях передчасно говорити, принаймні тепер, бо на це треба б було насамперед здобути для СКВУ статус визнаного Об'єднаними Націями неурядового аґенства. Але заходи в цій справі зможе і напевно перобить організована тепер адв. Семотюком установа з офіціяльного назвою Бюра СКВУ для людських прав. Тим часом, Бюро СКВУ буде не при, але для Об'єднаних Націй, що по суті на одне виходить: з гуманітарних мотивів та в гуманітарних цілях постійно, точно й авторитетно інформувати Об'єднані Нації та їх членів про грубе порушування, а то й повне заперечування найбільш елементарних людських прав для українців на їхній батьківщині окупаційним совєтським режимом. Це цілком входить в компетенції СКВУ, світової репрезентації вільних українців.

Президія СКВУ, нехай і дещо спізнено, але вчинила добрий крок, заанґажувавши молоду, здібну й енерґійну людину для здійснення великого і відповідального завдання. За нами, громадою, залишається тепер не тільки словом сказати, але й конкретним ділом — нашими пожертвами на цілі СКВУ через наші крайові репрезентації, Український Конґресовий Комітет Америки і Комітет Українців Канади — виявити і доказати нашу повну моральну і матеріяльну підтримку цього дуже потрібного і дуже відповідального почину.

Оправдане „вето"

Минулого понеділка, 11-го серпня новий американський амбасадор до ОН Даніел П. Мойніген під час засідання Ради Безпеки два рази підносив руку, заявляючи, що ЗСА відкидають пропозиції прийняти Північний і Південний В'єтнами в членство Об'єднаних Націй.

Це „вето", восьме і дев'яте з черги „вето" Америки за всі 30 років існування Об'єднаних Націй, в яких представник Совєтського Союзу понад сто разів зголошував совєтське „нєт", було цілком оправдане. ЗСА, які досі ніколи не голосували проти прийняття будь - якої країни до Об'єднаних Націй, зголосили „вето" проти прийняття двох В'єтнамів з уваги на те, що минулого тижня Рада Безпеки навіть не хотіла розглядати аплікації в членство Південної Кореї. Як правильно заявив амбасадор Мойніген, членство в ОН мусить бути „універсальне, а не селективне" і політична система даного кандидата не може бути критерієм на прийняття тієї держави до ОН, бо тоді ця міжнародна організація не зможе функціонувати. Але комуністичні держави і країни т. зв. „третього світу" голосують за прийняття тільки тих членів, які їм „подобаються", а відкидають аплікації всіх інших. Власне на підставі таких „особистих симпатій" комуністичний бльок і держави „третього світу" відмовилися навіть брати під увагу аплікацію в члени ОН Південної Кореї, держави, яка протягом чверть століття виявила свою стабільність, натомість хотіли прийняти до цієї міжнародної організації комуністичний Північний В'єтнам, який не додержав паризьких мирових договорів і збройною силою завоював Південний В'єтнам та продовжує підривну діяльність у сусідніх державах, як також пропонували прийняти, як окрему державу, тепер вже комуністичний Південний В'єтнам. Виглядає, що комуністичний бльок, стараючись про прийняття двох В'єтнамів, хотів тільки запевнити собі ще один голос в Об'єднаних Націях. Це ще один доказ, що Совєтський Союз та всі інші комуністичні держави хочуть використовувати Об'єднані Нації тільки для своїх власних цілей.

Зовсім відмінно представляє собі функцію ОН Америка. Доказав це амбасадор Мойніген, коли заявив, що ЗСА були готові голосувати за прийняттям обох В'єтнамів до цієї міжнародної організації, але рішили накласти „вето" тільки тоді, коли Рада Безпеки відмовилася навіть брати під розгляд аплікацію Південної Кореї. Америка дійсно покладає надії на те, що Об'єднані Нації таки спроможні хоч частинно спричинитися до вдержання миру в світі та до полагодження деяких конфліктів між державами. Щоб це можна було доконати, до ОН мусять належати всі країни світу, не зважаючи на їхню політичну систему. Тому Америка була навіть готова голосувати за прийняттям двох В'єтнамів. Однак, треба привітати „вето" амбасадора Мойнігена проти В'єтнамів. Вашінґтон мусів нарешті доказати комуністичному бльокові і країнам „третього світу", що президент Форд плянує додержатися своєї заяви із червня ц. р., що Америка „гостро буде протиставитися стараниям будь - якої групи країн використовувати механізм Об'єднаних Націй для вузьких політичних цілей". Треба також привітати факт, що ЗСА нарешті відступають від оборонної ролі, яку досі виконували в ОН, та починають провадити більш рішучу політику на цьому міжнародному форумі.

Марія Квітковська

МИ І СВІТОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В МЕХІКО

Про Конференцію Міжнародного Року Жінки в Мехіко багато вже написано в українській пресі. Кореспонденти нашої преси, які були в Мехіко, та деякі учасниці радо оповідають і пишуть про цю велику і історичної ваги Конференцію.

Була це конференція дійсно великої історичної ваги для всього світу. Була вона історичної ваги і для українців. Відбувалася вона під кличем: рівність, проґрес, мир.

Може вперше так чисельно були українці вільного світу заступлені на такого роду конференції. Складалася ця наша делеґація з представниць і представників наших центральних організацій, під проводом СКВУ і СФУЖО. Протягом довгого часу готувалися ці наші центральні представництва до Конференції в Мехіко. Відомості про програму і склад делеґацій, тобто, хто буде допущений на неї, були дуже скупі і спізнені.

Скликала цю Конференцію Організація Об'єднаних Націй і плянувала спочатку запросити до участи в ній тільки делеґації держав — членів ОН та представників неурядових організацій, акредитованих при ОН. Але виявилося, що було багато зацікавлення серед організацій, які не є акредитовані при ОН, але є зацікавлені статусом жінки у світі і тому домагалися своєї участи в тій конференції. Отож, щоб вийти з цієї ситуації, рішено скликати рівночасно з Конференцією ОН другу конференцію т. зв. Трибуну, в тому ж часі і в тому ж місті Мехіко, але без права виносити якінебудь резолюції.

Підготову Конференції доручено пані Гельві Сіпіла — фінляндці, асистентці Генерального Секретаря для Суспільного Розвитку й Гуманітарних Справ в ОН. Підставовим документом для цієї Конференції був Плян Акції для розв'язки соціяльних і економічних проблем, які ставлять жінку в меншовартісне положення. Цей документ жадає перевірення статусу жінки в ділянках виховання й навчання, праці й участи в політичному житті та плянування, і в ділянці здоров'я та відживлювання. Цей Плян Акції, розкладений на десять років, дає вказівки, що держави, різні жіночі організації й угрупування та комісії повинні робити, щоб інтеґрувати жінок у громадське життя та зрівняти їх із чоловіками.

Так як цілий світ готувався до участи в цій Конференції в Мехіко, так і українські жіночі організації доклали всіх зусиль, щоб вислати своїх представниць, обізнаних з метою Конференції та з проблемами української жінки у сьогоднішньому світі. Крім жіночих організацій вислали своїх представників і загальноукраїнські громадські організації. Прибуло до Мехіко 28 осіб з ЗСА, Канади, Австралії та Арґентини. Українська делеґація була очолена Координаційним Комітетом, в який увійшли: Андрій Самотюк (СКВУ), Олена Процюк (СФУЖО), Марія Бек (СФУЖО) та містоголови СФУЖО: Уляна Целевич (ООЧСУ) і Марія Квітковська (УЗХ). Кожного вечора наші делеґатки сходилися до кімнати СКВУ в готелі Дель Прадо (де більшість їх замешкувала) та нараджувалися до пізньої ночі: перевіряли себе, що зроблено в той день, та плянували, що зробити далі. Наша ціль була заманіфестувати на тому терені нашу участь і ми були свідомі того, що ми, хоч неурядова делеґація, але потреба часу вимагає від нас впливати на публічну опінію й говорити світові правду.

Прибувши до Мехіко, ми в перших днях прислухалися до різних виступів — дебат представників урядових делеґацій на Конференції ОН, куди деякі з нас були допущені як представники української преси. Інші членки нашої делеґації брали участь у сесіях Трибуни, де учасниці мали право ставити запити та висловлювали свої погляди. Ми всі скоро побачили, що Конференція ОН і Трибуна були під сильним впливом Москви (СССР) та азійських і африканських країн, які є у сфері її впливів. Ми також відчували, що є і протилежні до Москви течії, але вони не були дуже голосні. Ми зауважували, що звичайно делеґати з т. зв. СССР, або держави його сфери впливів висловлювали бомбастичні фрази про те, як то в них усе гаразд і вмішували у свої промови багато політики, закликали світ покінчити з колоніялізмом, неоколоніялізмом, фашизмом і капіталізмом. Вони твердили, що у їх країнах стало краще жити від революції і т. п. Натомість делеґації інших, некомуністичних держав говорили про суспільні проблеми своїх країн, а деякі турбувалися іншими та вказували на пляни допомоги нерозвиненим народам.

Ми, українки, поставили собі за ціль донести цій Конференції до відома проблеми українських жінок в СССР. І так, коли ми були на офіційній Конференції ОН, де дискусія не була дозволена на сесіях, ми мали нагоду лише приватно знайомитися, чи то з членами міжнародної преси, чи з міжнародними делеґаціями, говорити з ними та інформувати їх про наші справи. Це мало своє значення, і хоч неофіційно, але зерно правди було кинене. Я особисто мала велике задоволення розмовляти відразу після виступу п. Терешкової, офіційної представниці СССР. Я була глибоко занепокоєна великим виявом симпатій до неї численних делеґаток після закінчення її промови, в якій вона обіцяла підтримку свого уряду тим, що борються за незалежність! З великим зацікавленням слухала мене, наприклад, делеґатка Лезото (Африка), п-і Джойс Молаво, про дійсність у СССР, що є далеко від того, як її змальовувала п. Терешкова. П-і Молаво сама просила в мене матеріялів, що їх ми роздавали переважно серед делеґаток Трибуни.

На Трибуні виступало кілька наших делеґаток під час дискусії і ставили розумні питання. Наприклад, п-і В. Мушинська спитала делеґентку з СССР, яка говорила про „бездоганну" медичну службу в модерних Медичних Центрах Москви, чи є можлива хоч якась медична опіка політичним в'язням у СССР, бо ми знаємо, що є дуже багато арештованих та на засланнях, між ними велике число жінок, які не мають медичної опіки. Відповідь була вимикаюча. Пані У. Целевич виступала із закликом до делеґаток Конвенції, в ім'я гуманности і справедливости, і в дусі Міжнародного Року Жінки, вставитися перед урядом СССР, щоб уділити амнестію всім жінкам — політичним в'язням у СССР, вносячи резолюцію про їх звільнення. Пані К. Смородська вимагала, щоб проблеми, висловлені на Трибуні, дістали відголос на Конференції ОН. П-і В. Чума виступила в справі звільнення всіх політичних в'язнів у цілому світі. Панна Галина Климук виступала кілька разів в імені делеґації у справі наших жінок - політв'язнів у СССР та з нашими клопотаннями щодо положення українок в СССР. Я чула один такий її виступ, і вона надзвичайно серйозно, спокійно і тактовно висловлювала свою думку. Крім цих виступів, мушу ще звернути увагу, що багато делеґаток давало інтерв'ю для радіо, а п-і В. Мушинська, яка володіє добре еспанською мовою, була запрошена на мехіканську телевізію 24-го червня, де разом з делеґатками Мехіка й Панами давала відповіді на питання, які ставили слухачі (телефоном). Питання були загальні про Конференцію й участь делеґаток у світі, а також до неї окремо про ролю української делеґації, турботи українок про політв'язнів-українок у СССР і що вони осягнули своїми акціями.

Взагалі мушу підкреслити, що ми всі назовні виступали однозгідно, гідно й конструктивно. Кожна з нас хотіла якнайбільше причинитися до успіху нашої участи в Світовій конференції і старалася, щоб якнайбільше учасників почули про нас і наші турботи. А це була дуже численна Конфе-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Д. Сіяк

„ІКОНА 2000-го РОКУ"

(Про виставку Омеляна Мазурика)

Париж. — Перед нами книга записів відвідувачів виставки Омеляна Мазурика — це безпосередні короткі записи тільки що сприйнятих вражень огляневих картин. Записи ці більше спонтанні, не рецензії, а сума цих вражень дає найкращу оцінку праць мистця. Записи відвідувачів — це немаче „голоси читачів" у пресі.

Дуже естетичні афіші повідомляли про виставку під кличем: „Візії буднів і сьогоднішні ікони". Один із французьких знавців ікон, священик, орієнталіст, П'єр Боз, захоплений іконописною революцією Мазурика, називає виставку „рефлекси землі... рефлекси неба", а ми за „голосами глядачів" уважаємо її авангардною виставкою.

Про цю виставку писали різні рецензенти у французькій та українській пресі. Згадав про цю виставку і паризький польський журнал „Культура".

Виставка була дуже вдалою, ефектовною і... о диво! — ніхто з не-українців не помилився і не назвав її, наприклад, „рюсс", але всім було відомо, що це українська виставка, хоч ніде не маніфестовано, що це саме українська виставка, — підкреслювано лише в рекламах її мистецькі вартості.

Виставка відбувалася в сусідстві Академії мистецтв, тому її відвідало багато різнонаціональних мистців, мистецтвознавців, письменників, молоді і любителів мистецтва. В ґалерії можна було зустріти, наприклад, старшу пані, француженку-скульптора, яка тут частіше перебуває, як і відомого критика мистецтвознавця, який від довгих років у Парижі цікавиться всіма новинками мистецтва, а що їх тут багато, то старший пан завжди поспішає, але на виставці Мазурика бував щоденно і провадив розмови з молодими мистцями - відвідувачами, — йому цікаво було.

На початку виставки були деякі спроби провокації зі сторони російських іконописців і іконопродавців, яких у цій дільниці доволі багато, але провокацію Мазурик дуже тактовно іґнорував, як і осібняка, який в часі вернісажу, коли ґалерія була напхом набита людьми, головне молодими, ходив між ними і французькою мовою говорив „в повітря": — „Це російські картини", „це все копійоване з російських картин", „ікони є лише російські" і т. п. Саме тому ми вибрали із запису російською мовою наголовок нашого звідомлення, бо бачимо, що і росіяни часами бувають інші. Колекціонерка ікон і письменниця, росіянка пише: — „Ту виставку можна б назвати „Ікони 2000-го року". Це не стилізація, не імітація, а саме — ікона сьогоднішнього і завтрішнього дня. Знаменито!"

Всіх записів є понад 250 в мовах: українській, французькій (зрозуміло, що найбільше), сербській, болгарській, польській, білоруській, російській, німецькій, англійській, угорській, грецькій, іранській, японській і ще в інших мовах, яких письма і змісту не вдалося нам розшифрувати. Записи в рідній мові азійських і африканських народів збуджують подив і повагу до них. Тим болючіше відчувати записи українців французькою, чи англійською мовами, а дуже боляче вражає, як діти „дуже патріотичних" батьків ніяк не можуть дати собі ради з українським письмом. Бачиться, що син за всяку ціну хотів написати українською мовою, — але його не навчили. Цей скромний запис українською мовою учня середньої школи каже: — „Ваші образи й ікони є дуже характеристичні".

Дивно, чому українські записи мають, переважно, „засекречені" підписи, це не підписи, а „карлючки". Чи люди бояться своїх власних думок, висловлених у письмі? Назагал записів української публіки, навіть як на Париж, мало. Є в Парижі українці, які дуже розкритиковують ікони Мазурика (це їх право!). Це ще почалося від того часу, коли Мазурик намалював іконостас у церкві св. Володимира у Парижі. Бо „чому Матір Божа зелена? Я хочу її бачити такою, якою вона була!" А хто знає, якою вона була? У Африці мають її чорною, в Японії косоокою. Мистець у зеленому кольорі має свою візію (наприклад, астральне світло), у Мазурика є і чорна Матір Божа (при українському престолі в Люрді), знаємо його „червону", „синю" Матері Божі.

Тому на початку даємо запис українського католицького Владики в Парижі, єпископа Володимира: — „Подивляв я кисту нашого многонадійного мистця. Дай йому, Боже, сил і витривалости у благородній праці на славу української культури". Слідують записи українського католицького пароха Парижу, о. М. Левенця, наших Сестер Служебниць, білоруського католицького пароха з поданням адреси парохії і церкви, угорського владики і священика. Ніхто не противиться модерній візії ікон, а схвалюють і признають, що це ікони, а не картини. Як це записує мелхідський владика Насралаг: „З надією, що Ваше мистецтво обновить візантійську іконографію".

Прикро вражає брак записів у книзі інших українських мистців в Парижі (крім відомого мистця В. Хмелюка), які не уважали відповідним, хоч для „годиться", відвідати виставку колеґи. На оправдання знаходимо один запис французькою мовою: — „Там,

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

Весільне число

Ще донедавна редакторка, тепер уже редактор жіночого журналу „Наше Життя", п-ні Уляна Любович, впала, як то кажуть, на щасливу думку, і з нагоди Року Жінки, видала весільне число, за місяць червень ц. р. Бо місяць червень, — пише пані редактор, — тут місяць весіль. Це правда, але буває і таке, що деякі нетерпеливі молодята кладуть голову під Евангеліє і в місяці травні. Чого, кажуть, ніколи не бувало в Старому Краю! Наприклад, у Полтавщині, говорили, що котра дівчина вийде заміж в маю — буде „маятись" ціле життя! Ці слова я записав просто з уст нашої співачки, Ганнусі Шерей, родом полтавки, хоч і не Наталки.

Пані редактор, Уляна Любович, з обережности не заторкує у весільному числі проблематики мішаних подруж, проте і без цих контроверсій знаходимо на його сторінках чимало дискусійного, так би мовити, матеріялу. Так, для прикладу, пані Любов Калинович, у статтейці п. з. „Тільки між нами, і телефоном", подає цікаву інформацію, що вже бувають навіть шлюбні жіночі сукні з довгими штанами, або, іншими словами, „уштанізовані" шлюбні суконки...

Авторка добачає в цьому великий проґрес в ділянці моди, що потряс, на її думку, дрібноміщанськими смаками відсталішої частини еміграції. „Ще минулого року, — пише пані Калинович, — в місті Т., коли молода була одягнена в білий стрій з штанами, згіршений священик вийшов з церкви"... Тепер, як виходить, ситуація настільки поправилась, що дівчата стають під вінець і в штанах, і в суконках, і ніхто не робить з цього приводу в церкві демонстрацій, що їх і без того маємо доволі в нашому церковному житті. Ну, хлопці, ще далі вперто „тримаються штанів", це міняють, так сказати б, переконань. Відрадним явищем є також і те, що деякі молоді люди вінчаються в народних або вишиваних строях, як це ми бачили недавно в Ню Йорку, в церкві св. Юра, коли молода наша лікарка брала шлюб з одним пацієнтом.

Чого бракує в згаданому весільному числі „Нашого Життя", це новинки, що керівник Студії Мистецького Слова в Ню Йорку, Лідія Крушельницька, відкликала була з таборів та осель всіх своїх студійців, коли виходила заміж одна з кращих акторок Студії, Ліда Голюка (Дарина — з „Ой, не ходи, Грицю"). Весілля було, значить, театрально - артистичне, хоч і запрошено на нього також і деяких літераторів, наприклад, колеґу М. Понеділка, який, дякуючи Божій та лікарській помочі, вертається до давньої бойової форми, і взяв у згаданому весіллі активну участь.

Ікер

Ольга Мак

ІСТОРІЯ ПОЛОВИНИ ВИШИВАНОГО РУШНИКА

(10)

І тоді мені зробилося погано. Кажуть же, що нема нічого злого, щоб на добре не вийшло, то, мабуть, і все добре може вийти на шкоду. Поки прийшов чоловік, я таки розхворувалася поважно. Прийшла одна сусідка, прийшла друга, і тоді, мов шило з мішка, вилізла правда про моркву і водицю — гіркенька правда, яку ми пильно тримали в секреті.

І посипалися співчуття, докори та поради: Ай-яй-яй! На голодний шлунок — та аж п'ять гарячих пирогів?! Та від того можна скрут кишок (у нас казали „переворот кишок") дістати! Та невідомо, які ті бебешки були й з чого! Тепер же ті пройдисвіти всяку погань продають. Де той останній пиріг? У помийницю його! Але як вам не соромно?! Та чому ж ви нічого не сказали? Чи то вам хтось би місця на плиті пошкодував, щоб ви собі щось самі зварили? Як так можна?! Я вже вам завтра сама зварю якоїсь юшки. Але сьогодні вам краще не їсти нічого. Пийте гарячий чай. Прикладіть теплий обклад — це напевно поможе. А, може, чарку горілки? Ні, горілки вам „у такому стані" краще не пити! Спробуйте на кінчик ложечки соди. Ні, м'ятні краплі краще. Випийте м'ятних крапель!..

Дарма! Ні, чай, ні обклади, ні сода, ні м'ятні краплі не помогли, і мене пізнім вечором завезли до лікарні.

А в лікарні холодно, а в лікарні з мене скинули не те що пальто, а й узагалі всю одежу, і вдягнули в саму стерильну сорочку. Трясуся, січу зубами, почуваю себе з кожною хвилиною гірше, переконана, що настала моя остання година.

І була б напевне загинула, та, на щастя, десь по півночі несподівано прилетів бузько і поклав край моїм терпінням. Прилетів, милий, прилетів, хороший, прилетів майже на два тижні перед тим, як було умовлено, бо змилосердився, не пожалів крилець, не побоявся морозної ночі — прибув, щоб лишень врятувати мене від неминучої смерти. Потім сусідки довгенько глузували з моєї хвороби, а я не могла віджалувати того останнього пирога, що його так незаслужено засудили на помийницю.

Але рушник став пам'ятковим, і я його берегла, хоч користи з нього не було ніякої. Ікон ми, як свідома радянська інтеліґенція, в хаті тримати не могли, а комуністичних „святих" мали глибоко в печінках і розвішувати їхні портрети по стінах, ще й прикрашати рушниками, вважали зайвим. Та й вишивані рушники стали анахронізмом, бо від усяких рушників і стилевих вишивочок завжди віяло душком українського буржуазного націоналізму, а за нього по голівці гладили рідко.

Війна, часи Великого Ісходу і перші роки на чужині також були мало сприятливими часами на виставки творів нашого народного мистецтва. Хто їх і мав та цінив, не то що не виставляв, але, навпаки, ховав якнайдалі і зберігав якомога пильніше. Лежав схований і мій рушник. Не тому, що представляв для мене якусь мистецьку вартість (з мене в тій ділянці знавець нікудишній), а тому, що з ним усе ж була пов'язана родинна подія.

А тепер: чому лишень половина рушника? Варварство, пане Маріяне, чисте варварство з мого боку! Ви напевно зауважили, що вздовж горішньої частини вишивки смужка полотна темніша. Отам колись рушник був розрізаний і зшитий. А сталося воно так:

У мене захворів син. Це було на третьому році нашого поселення в Бразилії, і довкола нас була чорна біда. Викликати лікаря не було за що. Але добрі люди на світі існують, і такою доброю людиною виявився студент медицини п. Роман Сисак, який кілька років був нашим безінтересовним домашнім лікарем. На маргінесі зазначу, що під сучасну пору доктор Роман Сисак — одна з найбільших зірок офтальмологічного світу Бразилії.

Так отож, до мого сина мав прийти, тоді ще не доктор Роман Сисак, а просто пан Ромко. Однак, хоч він був лишень пан Ромко і лишень студент медицини, але мусів руки помити і чимсь витерти. А в нас й умивальника не було, навіть такого, як у Кривому Розі. Заміняла його звичайна миска. Ще гірше обстояла справа з рушником. Мала я їх, щоправда, кілька, але вони були старі й полатані, а ті, що не були полатані — були попросту діряві. Клопіт!

І тоді пригадала я собі свій вишиваний рушник. На жаль, не льняний, навіть не бавовняний, а конопляний і недоречно-багато вишитий, але чистий і не подертий. Пан Роман — людина інтеліґентна, він зрозуміє, він вибачить.

Витягла я той рушник, випрасувала і повісила на цвяшку біля миски. Довгий, абсолютно довгий — аж по підлозі волочиться! З одного боку 85 сантиметрів вишивки, з другого боку 85 сантиметрів вишивки, а посередині приблизно стільки ж невишитого полотна. Вирізати його! І я вирізала, а решту зшила. Готово, проблема розв'язана!

На те, довідавшись про хворобу нашого сина, прийшла і моя прителька —пані Марія Мудрик — близька кревна пана Романа. Вона тепер у Торонті. Додавати якісь пояснення до її особи вважаю зайвою річчю, бо пані Мудрик загально відома людина.

Отож, прийшла пані Марійка й відразу зауважила рушник: Ох! Ах; Та це ж — чудова річ! Звідки ви його взяли? А чому ж він зшитий? Ну, знаєте!.. І ви його повісили, щоб ним утиратися?! Бійтеся Бога, та це ж — гріх!

Відвага міряється різними мірилами, і хоч я до боязких не належу, але признатися до того, як у мене стоїть справа з рушниками, не вистачило духу. Довелося зробити байдужу міну і сказати, що втиратися таким рушником — це ж найприродніша річ.

Що про мене подумала тоді пані Марія, не знаю (а тепер, коли б я її спитала, напевне не скаже), але попросила, щоб я їй рушника позичила, бо вона хоче відшити узір. Прошу дуже — чому ні!

(Продовження буде)

Леві плянує обмежити повновласті Еф-Бі-Ай

Монтреаль, Канада. — Генеральний прокуратор ЗСА Едвард Г. Леві, промовляючи тут на річній конвенції Американської Адвокатської Палати, заявив у середу, 13 серпня, що Департамент справедливости плянує обмежити повновласті Федерального Бюра Інвестиґації (Еф-Бі-Ай). Леві не подав всіх подробиць запляновної реформи цього бюра, але заявив, що наприклад, довготривала інвестиґація „здогадно підривних" організацій буде обмежена до випадків, коли існує загроза, що дана організація плянує застосувати „незаконне насильство". Генеральний прокуратор також сказав, що Еф-Бі-Ай мусітиме дуже обмежити використовування донощиків у своїй розвідчій діяльності та що генеральний прокуратор ЗСА відтепер періодично буде здавати звіт Конґресові щодо „запобіжних акцій", які він доручив виконувати працівникам Еф-Бі-Ай. Крім того, Леві плянує дуже обмежити право Федерального Бюра Інвестиґації збирати і використувати інформації про американських громадян, які можуть пошкодити доброму імені цих громадян. Генеральний прокуратор Леві сказав на конвенції правників, що він хоче запобігти надужиттю повновластей Еф-Бі-Ай, що часами траплялося в минулому. Коментатори натомість твердять, що пропозиції Леві мають на меті частинно задовольнити критиків Федерального Бюра Інвестиґації в Конґресі, які, з уваги на Вотерґейтську аферу, хотіли б встановити ще більші обмеження повновластей Еф-Бі-Ай.

Концерт Музичної Студії проф. Зої Маркович у Філядельфії

Музична Студія проф. Зої Маркович існує 26 років. Зоя Маркович, піяністка, педагог, композитор і акомпаньятор здобула музичну освіту у Київській Державній Консерваторії. Після закінчення студій працювала педагогом у цій же установі та концертмайстром у Київській Державній Опері. В часі війни вчила гри на фортепіяні в Музичній Школі в Станиславові. На еміґрації, в Австрії, працювала концертмайстром в Оперному Театрі в Зальцбурґу, а пізніше в Ляндеку була директором Української Музичної Школи. Прибувши до Філядельфії в 1949 р., вчила в Сеттлемент Мюзік Скул, а згодом відкрила у Філядельфії власну музичну Студію, яку успішно провадить досі. Крім того виконує мистецько - виховну працю над українською молоддю. Десять років тому створила вокальне тріо „Соловейки" СУМА при осередку ім. УПА і є мистецьким керівником цієї відомої мистецької одиниці. Репертуаром „Соловейків" є народні, стрілецькі, повстанські та інші пісні в музичній обробці Зої Маркович. Ці пісні є зібрані у двох збірниках п.н. „Співають Соловейки". Авторка видала їх в 1971 і 1974 роках.

У нас, тут на еміґрації є багато справ першої потреби і між іншими такою справою є заповнення прогалини в наших мистецько - культурних потребах. Для виховання нашого покоління нам потрібна рідна українська музика, яка при цьому є дуже важливим чинником. Крім симфоній та суїт нам потрібна й музика легкого жанру. Треба писати музику для шкіл та опрацьовувати свої рідні пісні, які можна легко співати і з насолодою слухати. Народні, стрілецькі та повстанські пісні, це вияв душевних переживань, воєнного запалу та любови, вони в крові та кості народу, вони глибокі, сильні і гарні. Це перлини народу, що зрушують його серце і душу. Це стимул до праці Зої Маркович на полі рідної музичної культури.

Висловлюючи враження з концерту Музичної Студії проф. Зої Маркович, що відбувся в неділю 22-го червня ц.р. в залі Українського Горожанського Клюбу у Філядельфії треба найперше підкреслити гарний зовнішній вигляд та культурну поведінку на сцені і поза нею всіх виконавців програми концерту, починаючи від наймолодшої дитини - виконавця, а кінчаючи на більше заавансованих старших учнях, з яких деякі є студентами коледжів. Це говорить про дбайливість та гармонійну виховну співпрацю студії з домом, тобто з матерями і батьками. Цей концерт пройшов з великим успіхом і піднесенням. Всі виконавці були знаменито підготовані і кожен їхній виступ нагороджувано рясними оплесками. В програму входили: Бах, Бетговен, Гайдн, Шуман, Шуберт, Чайковський, Ґріґ, Ліст, Шопен, Рахманінов, Беркович, Леонтович, Лисенко, Коломиєць, Бортнянський, Косенко, Василь Шуть, Ревуцький, Штогаренко і Барвінський. Виконавці програми: Марія Лужецька, Іван Лужецький, Григорій Лужецький, Марія Паласюк, Люба Паласюк, Ярослав Смалій, Марія Смалій, Ліза Стасюк, Богдан Бачара, Діяна Ткач, Роман Бачара, Наталія Дмитришин, Роман Ткач, Христина Комановська, Ліда Німилович, Алла Корсунь, Роман Лупань, Віра Пришляк, Андрій Іваськів, Ольга Василів, Рената Яримович, Ніна Пацовська, Світляна Квітка, Христина Квітка, Маріянна Пришляк, Люба Пришляк, Марта Німилович, Олександер Граур, Таня Німилович, Патриція Леонард, Ліза Корсунь, Олег Кондрат, Еріка Райбріч, Лаура Райбріч, Тамара Петришин, Люїза Граур.

Програму концерту поділено на дві частини; в першій — виступали менше заавансовані, а в другій більше заавансовані учні - студенти. Кожен виконавець віддіграв один, або два твори, а саме один чужого і другий твір українського композитора.

З огляду на добру підготову концерту, на гарне виконання програми та на культурну поведінку виконавців на сцені, слухачі мали враження, що находяться не на концерті учнів - студентів, але слухають концерту, що в ньому виступають цілком зрілі піяністи. Кожний з виконавців заслуговує на признання, проте писати про кожного, що він і як грав, забрало б дуже багато місця. Все ж годі здержатися, щоб хоча деяких з них не відзначити. Наприклад, Рената Яримович, що виступала в першій частині концерту віддіграла цілу сонату Бортнянського ч. 2, з надзвичайно тонким відчуттям. Марта Німилович, що виступала в другій частині концерту віддіграла з належною експресією „Мазурку" Шопена. Ліза Корсунь віддіграла бравурно і мелодійно Рахманінова „Прелюд" ч. 2. Олег Кондрат виконав Шопена „Прелюд" ч. 15. В його грі ніжні, а в міру потреби сильні звуки вказували на добре розвинене в нього музичне відчуття. Лаура Райбрідж виконувала Шопена Ноктюрн ч. 1. Вона є студенткою Музичного коледжу. Її гра глибока, кожен тон опрацьований і американська критика дала їй оцінку шопеністки. Тамара Петришин грала Ревуцького Прелюд „Софіївські Дзвони". Це твір тяжкий до виконання, але завдяки своїм здібностям, вона його належно віддіграла. Люїза Граур віддіграла Шопена Ноктюрн оп. 72, ч. 1. Це одна з найбільше заавансованих студенток. Крім того вона є студенткою Пенсильвенійського університету. Люїза Граур провадила програмою концерту. Випускників Музичної Студії проф. Зої Маркович приймають до кращих музичних коледжів.

В часі перерви між першою і другою частиною концерту батьки та учні дякували проф. Зої Маркович за її працю, обдаровуючи її при цьому подарунками та прекрасними квітами. В часі перерви зроблено спільну знімку.

Микола Остап'як

ЧИ ВАША ДИТИНА ХОДИТЬ ДО УКРАЇНСЬКОЇ СВІТЛИЧКИ? ЗВЕРНІТЬСЯ У ЦІЙ СПРАВІ ДО ВИХОВНОЇ РЕФЕРЕНТКИ ВІДДІЛУ СУА, ЩО Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТІ

Совєтська преса критикує Владику Мстислава, Протоархимандрита Атаназія Великого і українських націоналістів за прославу гетьмана Мазепи

Київ. — Газета „Культура і Життя" — орган міністерства культури УССР та республіканського комітету профспілки працівників культури, надрукували у числі з 7-го серпня ц. р. довшу статтю С. Даниленка п. з. „Як вони перекручують історію" у якій совєтський автор, намагаючись доказати „зрадництво" гетьмана Івана Мазепи перед українським народом, картає за прославу Гетьмана, Первоієрарха Української Православної Церкви в ЗСА Владику Мстислава, Протоархимандрита Отців Василіян Атаназія Великого за його „Літопис Християнської України" і „українських буржуазних націоналістів", які „докладають усіх сил, щоб зробити з Мазепи національного героя". Приводом до написання статті, — як виходить із злосливої замітки автора — були релігійні відправи в Церкві-Пам'ятнику у Бавнд Бруку, у яких брав участь Владика Мстислав, який як пише С. Даниленко, „у присутності верховодів українських націоналістичних угрупувань посвятив символічну могилу з хрестом - пам'ятником Мазепі, присднавши до нього і каїнів нової доби — Петлюру, Коновальця, Бандеру і Шухевича". Даниленко покликається на заяву митрополита Української Автокефальної Православної Церкви Василя Липківського, який, ніби то, „перестерігав Петлюру, що вища церковна влада віддала гетьмана Мазепу анатемі".

„Що ж до «Літопису Християнської України» в цілому, — пише Даниленко, — то видання цього опису протопресвітера Василіян Атаназія Великого, а також фальсифікацій інших „дослідників", є складовою частиною широкого пляну, який Ватикан застосовує щодо всієї української еміґрації. Мета цього пляну — поповнити комори словоблуддя українських буржуазно-націоналістичних істориків доробком фальсифікаторів єзуїтського вишколу. Здійснення цього пляну, — каже Даниленко — покладено на зарубіжне охвістя уніятського духовенства і націоналістичної „еліти". Ними розроблена спеціяльна програма навчання й виховання молоді в дусі „католицької свідомості", густо насичена антирадянщиною і антикомунізмом. Цими силами активно проводиться також відповідна обробка старшого покоління української еміґрації. Головні зусилля їх при цьому — вбрати затавровану історією унію-зраду в шати „національної церкви".

Тут, ніби ненароком, автор натякає на старання українців завершити управу Української Католицької Церкви формою патріярхату. Треба сказати, що останнім часом подібного змісту статті друкуються дуже часто у совєтській пресі.

У Банґладеші відбувся державний переворот

Дака. — У п'ятницю, 15 серпня, в азійській країні Банґладеш відбувся державний переворот, в наслідок якого владу перебрали збройні сили. Згідно з урядовими радіопередачами, дотеперішній президент Шейх Мужібур Рагман був вбитий під час цього перевороту, а новим президентом став Хондакар Моштакве Ахмед. Військовий переворот був плянований і переведений саме новим президентом Ахмедом, який був міністром в уряді Шейха Мужібура Рагмана. Як відомо, Банґладеш — це колишній Східній Пакістан, який став самостійною державою в 1971-му році у висліді війни між Індією і Пакістаном. Новий президент цієї азійської країни, Хондакар Ахмед, повідомив, що державний переворот проти Шейха Рагмана мав на меті визволити народ з-під гніту „диктаторського уряду". Шейх Рагман, який в 1971 році провадив боротьбою за незалежність Банґладешу, протягом останнього року почав перебирати в свої руки все більше повновластей, змінив конституцію і почав встановляти майже диктаторську владу. Два місяці тому він знаціоналізував всю пресу, яка критично ставилася до його політики, і тоді закрив більшість газет в Банґладеші.

В ПОРТУҐАЛІЇ ПОШИРЮЄТЬСЯ ХОЛЕРА

Лісбона, Портуґалія. — Пресові аґенції інформують, що тут поширюється хвороба азійської холери. Тільки за останні три тижні в околиці Опорто (північна частина Портуґалії) віднотовано 145 випадків цієї хвороби. Чотири особи вже померли. Також у Лісбоні декілька осіб захворіли на холеру і перебувають у місцевих шпиталях. Здоровельні власті поважно стурбовані цим явищем, бо холера небезпечна тим, що вона дуже скоро поширюється, головно серед біднішого прошарку населення, а враховуючи теперішню ситуацію в країні і маси людей на вулицях, хвороба може перетворитися в епідемію, яку потім тяжко буде зупинити.

Можна одержати стипендії на українознавчий курс в Стейтовому коледжі в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті. — УНСоюз, Координаційна Рада УККА стейту Ню Джерзі, Кредитова Кооператива „Самопоміч" в Джерзі Сіті та Український Народний Дім в Джерзі Сіті, Н. Дж., призначили кілька сот долярів на стипендії для студентів, які запишуться на курс історії української державности, що цього вересня буде включений в навчальну програму Стейтового Коледжу в Джерзі Сіті. Цей 3-кредитний курс буде включений в програму Відділу спадщинних і етнічних студій, головою якого є проф. д-р Тадеуш Громада, а вестиме курс проф. д-р Володимир Трембіцький.

Оплата за цей курс виноситиме 65.75 доляра. Курс охоплюватиме історію та культуру України від часів Київської Руси аж до 20-го сторіччя.

Виклади пічнуться 11 вересня та відбуватимуться раз у тиждень — кожного четверга між 7:00-9:45 вечора. Число цього курсу — 8339. Виклади закінчаться 18-го грудня ц. р.

Студенти неповного навчального навантаження, які вже раніше брали курси в Стейтовому Коледжі в Джерзі Сіті, можуть реєструватися листовно, пишучи до Registrar, Jersey City S. C., Jersey City, N. J. 07305, або реєструватися особисто в четвер, 28-го серпня, між 3:00 та 7:00 год. вечора. Студенти повного навчального навантаження („фул тайм") можуть реєструватися на цей курс особисто в середу, 3-го вересня, між 10-ою год. рано та 2-ою по пол.

Особи, які ніколи не брали курсів в тому коледжі, але хочуть стати студентами і зареєструватися на курс історії української державности, повинні негайно написати до:

Admissions Office, Jersey City State College, Jersey City, N. J. 07305,

або зателефонувати до Мері Гричан на число (201) 547-3253. Вони зможуть зареєструватися особисто у вівторок, 2-го вересня, а саме, нові „фул тайм" студенти між год. 10-ою рано та 2-ою по пол., а нові „парт тайм" студенти — між 4-ою та 7-ою вечора. Нові „парт тайм" студенти також зможуть реєструватися в середу, 3-го вересня, між 4-ою та 7-ою год. вечора.

Додаткові інформації в справі курсу можна одержати, пишучи до Dr. Thaddeus V. Gromada, Jersey City State College, Jersey City, N. J. 07305.

До д-ра Громади треба також звертатися в справі аплікацій на стипендії.

†

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

нашої ДРУЖИНИ, МАМИ і БАБЦІ

ЛІДІЇ МИРОСЛАВИ з ЗАЯЧКІВСЬКИХ БАРАБОЛЯК

що відійшла від нас передчасно 21 серпня 1974 року, відправляться

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в КАТЕДРІ в ПРЯШЕВІ, де відчалась;

в КАТЕДРІ СВ. О. МИКОЛАЯ в ЧІКАҐО, 22-го СЕРПНЯ 1975, о год. 7-ій рано;

в СОБОРІ СВ. ВОЛОДИМИРА і ОЛЬГИ в ЧІКАҐО, 21 СЕРПНЯ 1975 р., о год. 7:45 рано;

а також у ЛЬВОВІ і РИМІ.

Згадати Покійну в молитвах просять —

ЧОЛОВІК, ДІТИ і ВНУКИ

†

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Друзів і Знайомих, що 13-го серпня 1975 р. упокоївся у Бозі, наш Найдорожчий і Невіджалуваний МУЖ, ТАТО, ДІДУНЬО і ШВАҐЕР

св. п.

МИХАЙЛО ДЕМЯНЧУК

нар. 17-го листопада 1899 р. у Надвірній, Західня Україна.

ПАНАХИДА у суботу і неділю, 16 і 17 серпня 1975 р. у похоронному заведенні Hines-Rinaldi, 11800 New Hampshire Avenue, Silver Spring, Md.

ПОХОРОН у понеділок, 18-го серпня 1975 р., о 8-ій год. ранку з похоронного заведення до української католицької церкви Пресв. Родини у Вашинґтоні, Д.К., а опісля на український православний цвинтар св. Андрея у Савт Бавнд Брук, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — ЕМІЛІЯ з ГАЛУЩИНСЬКИХ

дочки: ЯРОСЛАВА ПАЦЛАВСЬКА з чоловіком ЯРЕМОЮ

ОКСАНА МЕЛЬНИКОВИЧ з чоловіком ЮРІЄМ і дітьми АНДРІЄМ і ХРИСТЕЮ

син — ЛЮБОМИР з дружиною КАРМЕН і дітьми ОЛЕЮ, ЮРІЄМ і КАРМЕНСІТОЮ

Ближча і дальша Родина в Америці, Канаді, Арґентині, Польщі та Україні

College Park, Md.

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА, Ч. 15.

М. Різанець, Лондон	$ 22.00
М. і В. Шологон, Торонто	17.00
П. Савка, Сомерсет	8.00
І. Вушманюк, Едмонтон	7.00
М. Гира, Альтадена	7.00
М. Кінаш, Детройт	7.00
М. Леваніців, Вайнленд	7.00
О. Лупаль, Філядельфія	7.00
А. Новіцький, Оттава	7.00
В. Цяпа, Едісон	7.00
Ю. Вортник, Ірвінґтон	6.00
О. Іваночко, Бруклин	5.00
Д-р В. Шкільник, Акрон	5.00
І. Влиха, Гарфілд	4.00
А. Гончарик, Гартфорд	4.00
С. Сигурович, Вінніпеґ	4.00
Д-р В. Богонович, Детройт	3.00
В. Величко, Джерзі Сіті	3.00
М. Квасюк, Перт Амбой	3.00
А. Рапавий, Ню Йорк	3.00
Д-р П. Сайкевич, Віндсор	3.00
о. С. Хромиш, Мішавака	3.00
К. Шевчук, Рочестер	3.00
Е. Шкурат, Монтреаль	3.00
М. Дзядів, Джерзі Сіті	2.75
М. Гута, Асторія	2.50
Д-р І. Андрусяк, Детройт	2.00
Ю. Балдун, Парма	2.00
М. Водяр, Торонто	2.00
А. Василенко, Савт Гейт	2.00
ОО. Василіяни, Оттава	2.00
Н. М. Гемпгілл, Аліквіппа	2.00
о. прот. М. Годинський, Міннеаполіс	2.00
П. Грабович, Ню Бронсвик	2.00
В. Гудима, Пасадіна	2.00
П. Гуменюк, Голливуд	2.00
В. Гупаловський, Амстердам	2.00
А. Грант, Шарон	2.00
С. Гула, Торонто	2.00
І. Данківський, Філядельфія	2.00
К. Датків, Менчестер	2.00
Я. Дацків, Бруклин	2.00
Г. Доскоч, Торонто	2.00
Ю. Дутко, Асторія	2.00
Н. Зіен, Гартфорд	2.00
Я. Зінченко, Ектон	2.00
І. Кефор, Ню Йорк	2.00
С. Кириленко, Белойт	2.00
М. Ківацька, Ню Йорк	2.00
В. Кіх, Ванкувер	2.00

А. Клим, Лімінґтон	2.00
Б. Ковальський, Монтреаль	2.00
К. Копернюк, Вунсакет	2.00
Д-р Я. Коропей, Лінколн	2.00
В. Костинюк, Торингил	2.00
М. Крохмаль, Трой	2.00
о. Ю. Кубіний, Ірі	2.00
Т. Кузенка, Форт Лаудердейл	2.00
Д. Лацік, Плейнсборо	2.00
П. Лулук, Толідо	2.00
І. Мазуренко, Айслінґтон	2.00
Г. Макух, Рослінделл	2.00
Л. Микитчук, Оттава	2.00
С. Нечипорук, Чіктоваґа	2.00
І. Олиник, Вет	2.00
П. Орлівський, Монтреаль	2.00
П. Остапович, Фрутленд	2.00
Д. М. Пашковська, Вайон	2.00
І. Пиндус, Сиракюз	2.00
С. Плуговська, Ню Гейвен	2.00
В. Приходько, Ню Йорк	2.00
Г. Романик, Перу	2.00
А. Русак, Вет	2.00
В. Семенина, Гемптон	2.00
В. Сербу, Чікаґо	2.00
С. Скрут, Норттаберленд	2.00
І. Слонський, Філядельфія	2.00
Р. Соболь, Форест Гіллс	2.00
М. Стельмащук, Балтимор	2.00
Г. Тимків, Філядельфія	2.00
Я. Трач, Сиракюз	2.00
В. Труфин, Амстердам	2.00
М. Тхорів, Філядельфія	2.00
Я. Турко, Торонто	2.00
Т. Угрин, Амстердам	2.00
О. Федів, Еддісон	2.00
І. Холева, Гемтремк	2.00
С. Чопек, Міллвілл	2.00
І. Шпак, Джерзі Сіті	2.00
В. Юрківо, Ірвінґтон	2.00
О. Ярема, Чікаґо	2.00
В. Гавриляк, Сомерсет	1.75
П. Т. Василовський, Манстер	1.00
Я. Іванчук, Віндгем	1.00
І. Карашівський, Гартфорд	1.00
О. Масюкевич, Ню Йорк	1.00
Я. Нестор, Асторія	1.00
О. Рудницький, Детройт	1.00
М. Сірман, Вавнд Врук	1.00
М. Яременко, Вілля Парк	1.00

МИ І СВІТОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В МЕХІКО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ренція, й урядово подавано, що всіх було сім тисяч на той час.

Ми знали, що однією з найважливіших наших акцій було вручити Конференції Меморіял у справі українських жінок політв'язнів СССР. Довго чекали ми на контакти, щоб це зробити. Але, коли до понеділка 23-го червня ми не дістали ніякої зовнішньої допомоги, ми вирішили, що був вже час, щоб „голосно" говорила наша делеґація. Було рішено дістати авдієнцію в президента Конференції д-ра Педро Охеда Паулляда на середу 25-го червня рано в Центрі, де відбувалася Конференція ОН, та передати йому наш меморіял. На той же день було заплановано скликати також з тієї нагоди пресову конференцію та урядити протестаційну акцію у формі голодівки. Також на середу припадало відкриття нашої виставки в приміщеннях Трибуни.

І прийшла ця середа, 25-го червня 1975 р. Ми все виконали по пляну і успішно. Президент Охеда Паулляда прийняв нашу делеґацію (10 осіб), і тоді п. Маруся Бек в імені делеґації зреферувала головні точки меморіялу і вручила його йому. Він сердечно з нами говорив і приобіцяв передати цей меморіял до Генерального Секретаря ОН та Комісії Прав Людини, бо він не має права передати це Конференції. Це могла б зробити тільки офіційна делеґація, і пропонував передати цей меморіял поодиноким делеґаціям. Хоч може декому здаватися цей акт зустрічі з президентом Конференції ОН не дуже важливим, але нашу авдієнцію зауважено на території Конференції ОН, дехто нею там навіть був занепокоєний, і з того дня посилили службу безпеки і контролю.

У той же день була відкрита наша виставка з великими фотографіями жінок політв'язнів у СССР на стінах, з пропаґандивною літературою на столах та прикрашена нашими вишивками й керамікою. Синьожовтий прапор був на видному місці і дуже бентежив представників із делеґаці. СССР, які нас і там відвідували. На цій виставці протягом кількох днів наші делеґатки мали нагоду давати інформації про українські проблеми великій кількості відвідувачів. П-і К. Смородська включила сюди частування гостей солодким і кавою.

Наша пресова конференція на той день була проголошена в офіційному виданні Трибуни (Хіломен) та на вивісках на таблиці інформацій Трибуни. Вона втішалася великим зацікавленням Мехіканської преси, телевізії та радіо, як і увагою міжнародних журналістів, у тому і представників „Правди" й інших видань із СССР

Пресову Конференцію відкрив адв. Андрій Семенюк. Пані Х. Ісаїв прочитала заяву, в якій підсумувала меморіял української делеґації до учасників Конференції та давала відповіді на запити зі залі. В цьому їй допомагали пп. М. Бек і У. Целевич.

Пресова конференція відбувалася в одній із заль у приміщеннях Трибуни. Всі учасники одержали копію нашого меморіялу та інформативний матеріял. Відразу по закінченні пресконференції, як було проголошено, 11 членок нашої делеґації в народних строях вийшли демонстративно і спокійно на площу перед трибуною, та під великою емблемою Міжнародного Року Жінки (голубка миру) почали дводенну голодівку. Великий транспарент з написами по-англійськи та еспанськи: „Голодовий страйк. — допоможіть українським жінкам у тюрмах СССР", вказував на ціль демонстрації. Маси делеґаток і преси, радіо й телевізії приступали до них постійно, розмовляли з ними і діставали інформаційний матеріял (по-англійськи й по-еспанськи) та радо підписували петицію про звільнення наших політв'язнів у СССР. Паням, які жертвувалися й голодували, а передовсім п. Марусі Бек, яка старалася, щоб ця голодівка відбулася, та незамінимій п. Дарії Степаняк, яка так знаменито технічно підготувала її, належиться велике признання!

Це був би короткий перегляд діяльности української делеґації в Мехіко. Варто б ще згадати також дуже важливі відвідини в амбасадора ЗСА та у самій амбасаді (де також нашим речником була п. М. Бек, яка звернула увагу на існування української делеґації на Конференції ще в першому тижні), відвідини канадійок в Канадійській амбасаді, зустрічі делеґаток з Мічиґену з мічиґенською конгресменкою, п. Бібі, в присутності кількох членок офіційної делеґації ЗСА; участь п. М. Муцинської на прийнятті в одної депутатки Мехіка і т.д., які вказують на широко засяжні акції. У другому тижні наших акцій місцеві часописи подали багато відомостей про акції української делеґації, зокрема про голодівку та її мету.

Запитують нас тепер, чи ми уважаємо відбуті акції успішними? Абсолютно так. Наша участь у світовій Конференції в Мехіко була успішною. Не зважаючи на всі перешкоди та умовини, серед яких нам доводилося діяти, все закінчилося добре. З'їхалися ми туди лише з одним великим бажанням: допомогти нашим сестрам в Україні, зокрема нашим жінкам політв'язням у СССР. Ми не могли допустити до того, щоб їх терпіння були промовчані й не стали відомими у світі, у світі, де той, що їх катує, стає уявним „добродієм" і „спасителем" народів, які боряться за свободу! З огляду на це все, ми не могли думати інакше. Розуміється, що тепер, передумуючи таку чи іншу нашу акцію в Мехіко, ми маємо бажання на другий раз зробити краще, зробити більше. Та ми свідомі того, що той „другий раз" буде ймовірно і не такий, як перший, і нові акції та новий і інший спосіб діяння буде вказаний.

На майбутнє пам'ятаймо: всілякі зовнішні акції будуть успішними лише тоді, коли ми будемо виступати всі разом, одним духом, в ім'я України, а не лише в ім'я своєї організації. Ворог боїться нас, коли ми об'єднані, бо тоді ми сильні. А ми мусимо бути сильними!

Реасумуючи коротко те, що сказано, про участь української делеґації в Мехіко, я думаю, що кожна українка мусить готуватися до таких і подібних акцій. Ми мусимо знати докладно, що і де треба казати. Пам'ятаймо, що ОН і Конференція ОН прийняли „Плян Акції" на наступних 10 років. У цьому Пляні є ясно вказано, що жіночі організації в світі мають робити. Українські жіночі організації повинні тепер розробити наш „плян акції", щоб ми не проспали нагоди, але піднесли ролю української жінки, використали цей великий потенціял жіночої сили в розбудові українського життя поза межами України та наблизили час волі для наших рідних, що караються тепер у совєтському ярмі.

„ІКОНА 2000-го РОКУ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

де один українець, там дві партії, а де один мистець-українець — там два стилі. Два стилі веселі та чародійні!" — Вільті Філіппс. Критичний, іронічний, але симпатичний.

Записи численного молодого покоління Єремієвих, всі українською мовою: — „Дуже цікаво й приємно!" — „Щось свіже, до серця говорить!" — „Гарно, але як знайти слово, щоб висловити, коли воно дуже гарне!"

„Бур'янів косу зелену тягне Омелянова земля", — Тобі, благородний друже, від мене щира ласка". — Любомир Госейко. (поет). — На це жартома відповідь: „Мистець звертає увагу на небо й землю, але нічого нема для нашої галерії", — Чорт.

Кілька голосів українською мовою покоління народженого поза Україною: — „Ці образи відповідають нашій епосі..." — Зелена. (Ми не змінюємо ні стилю, ні правопису). — „Дивує різноманітність підсвідомих мистецьких впливів, які вибирають подовгастий стиль обличчя чорної різьби і зв'язуються з початками з ще невиробленими візантійськими настроями. Надіюся, що стиль Мазурика знайде собі місце, котре йому належиться у світовому мистецтві, як продовження українського духа і спротив соцреалізмові". — Ірка.

Із французьких записів: Ініціятивний Синдикат „Ажаксіо" — „Багата персональність! Дуже цікаве!"

„Цікава винахідливість, хоча релігійного напряму, який мені не відповідає, але подивляю поєднання кольорів і глибинний пошук". — М. Жрубковський.

„Дуже гарна виставка", — Шаррансон, критик.

„Нарешті коло Академії мистецтв добрі картини в галерії: свіжі, веселі, свобідні, персональні. Ці картини побуджують охоту до малювання". — Студенти Академії мистецтв.

„З однієї сторони бойовики, з другої — надхнення і талант! Браво!" — Гю Ляпорт.

„Вітаю справжнє відродження релігійного мистецтва, у кращому розумінні слова. Відчуття та знання етіопської іконографії". — П. Дюма - Рікор.

„Велика поезія", — Б. Ален, мистець.

„Нас дуже зворушила релігійна тематика, яка, на нашу думку, трактована з великою ніжністю та вірою". — Надін та Філіпп Дюшон.

„Атмосфера справжнього духа персонального мистецтва, зворушлива в своїй оригінальності, весела і відпружена". — Професор університету в Гайдельберзі — Зах. Німеччина.

„Сучасне мистецтво (Мазурика) іде слідами історії візантійського мистецтва". — Раґеліс і Антоніс, грецькі мистці.

„Дарунок на спомин України", — Л. Дансон.

„Дивне накопичення сакрального мистецтва з новими пошуками, а це, що я люблю — це країну, про яку відчуваю, що її стараються не визнавати". — С. Жоберт — студент.

„Я зустрів чародія, що малює полотна з великою красою. Відходжу покореним". — Зіґрід, мистець і поет.

„Яке почуття руху і потужности у вислові кольорів. Дуже подобається!" — Роже Ераль, кінорежисер.

„Браво! Із глибини серця. Хай живе Україна!" — Л. Жанн.

„Що мені подобається у Ваших картинах — це їх колорит і зближення до деяких форм (ікони, триптихи). Ваш Триптих дуже радо куплю". — Проф. Ф. И. Юнґ (Зах Німеччина).

Німецькою мовою студент фізики: — „В протилежності до оригінальних ікон, які радше роблять сумне враження (кольори), Ваші ікони із Вашими контрастами кольорів висловлюють те, що повинні висловлювати".

„Варвисте і сумне — в кожному випадку дуже персональний стиль". — студент Академії мистецтв.

Китайською мовою: — „Подобається вдалий зворот до рідних національних традицій". — Морої Койї — мистець.

Сирійською мовою: „Оглядаючи картини Мазурика, не відчуваю чужого. Він іде тим самим шляхом і тим самим способом пошуків у мистецтві, що і ми. Я відчуваю в цих картинах вплив Сходу. Я бажаю йому і всім мистцям, які залишаються вірні рідному мистецтву — багато успіхів!" — Кгоузанма Алувані.

„Тут підпорядковано „все" в одну щиросердечність, наївну і поетичну, яка навіяна новими передвісниками". — Ф. Катериноглу.

„Багато намірів у композиції кольорів". — І. Ібертс, скульптор.

„Могутня містична емоція, відблиск глибокої душі, враз з її всією поезією, чутливість, — все це одідичене від предків. Я щаслива, що побувала і подивляла цю виставку, яка своїм багатством і кольорами очарувала мене". — Фрокад, мистець.

„Містична емоція творена в кольорах, а внутрішнє сяйво просвічується переходом ясного відтінку до кількох протилежних відтінків".

„Поєднання між клясичним візантійським духом і легкістю Й. С. Баха, які, злітаючи вгору над несподіваною появою, променюють до дальших обріїв. Бажаю найкращих успіхів від одного з глядачів. — Йозгат, Туреччина.

„Я зачарований тією виставкою так несподіваною і так близькою духові мого рідного краю". — Трішон, державний докторант мистецтвознавства.

Індійською мовою: — „Ваше мистецтво для нас набагато ближче й більше зрозуміле як французьке. Стоїмо зачаровані і заглиблені в контемпляції." — Два індійські мистці.

„Виставка вийнятково гарна, це справжній мистець, він виявляє пошуки, якими привертає до себе увагу, він є майстер своїх форм і палітри. Його теперішні ікони є більш зразумілі французькому глядачеві. Ви бо тепер зуміли „звінчати" українську духовість з французьким „еспрі". Але я, передусім, тепер захоплений Вашими пейзажами". — Директор галерії.

„Вдало гарна виставка, де радість і винахідництво відкидають обмеження розсудку і звичну життєву мудрість. Велика, хоч карколомна, але вдала візія". — Корта, французький іконописець і теолог.

„Дорогому, великому мистцеві, у якого свобода мені найбільше припала до вподоби, а в першу чергу — трактування пейзажів з необмеженим розмахом". — Ж. К. директор галерії.

„Твій зимовий краєвид — це краєвид моїх чотирьох пір року" ... — М. Жоберт.

„Справжній, великий талант, унікальна композиція кольорів свідчить про обізнаність з візантійським мистецтвом" — Жан Бертен, мистець і фільмовий режисер у телевізії.

„Дуже щаслива, що відсвітлих кольорів. Україна осяяна!" — Проф. Е. Круба.

„Дужещаслива, що відвідала виставку. Я збагатилась — відходжу зачарована". — Г. С. Колетт, іконограф.

„Багато радости, кольорів! — а цього так бракує нашому пристрасному світові. Дякую за Ваші дуже інтересні пошуки!" — Ніна Пешетт - Євдокімофф.

„Щоб зрозуміти, треба перш за все побачити, що тут це не є легким. Те, що я тут побачив, це картини, які є вислідом довгого пошуку в глибині істини". — Парвіз, іранець, — побіч вірші іранською й французькою мовами.

Група студентів Академії мистецтв у Парижі відвідувала чотири рази виставку, студіювали картини і заявили, що цей квартал (побіч Академії мистецтв) найважливіший для нового мистецтва. Зараз нема нічого нового. Шукають виходу для нового мистецтва. Виставка Мазурика є, на їх думку, вийнятково, відмінною від усього, що є зараз в галеріях Парижу. Прохають вислати їм запрошення на наступні виставки, бо були свідками, як власники ґалерій, не лише французьких, і різні установи запрошували Мазурика із виставкою його творів. Уважають, що галерії є замкненим колом для певного жанру мистецтва й, мабуть, тому важко поширювати нові ідеї. — Подають адреси.

„Мазурик вийнятковий мистець. Приємна людина. Його твори насичені вірністю до свого краю. У 37 роки життя — прекрасна кар'єра. Він з багатою творчою палітрою виявляє наснагу, в творах осяяну красу, в сюжетах різноманітне багатство". — Пише А. Шаперон, критик журналу „Ле Лежіон", офіціозу членів гоноровоі легії Франції, який виходить під патронатом президента Французької Республіки, а почесними членами колеґії є ректор університету в Парижі і президент Ради міста Парижу.

Останній запис французькою мовою можна б назвати підсумком всіх записів: — „Мазурик — модерний мистець, що заповідає новий стиль, а одночасно звертається до джерел традиційного мистецтва". — Валлобра, французький письменник, член і президент різних інтернаціональних і французьких літературних та мистецьких установ.

У записній книзі подано багато адрес, телефонів, якими мистці, критики, колекціонери, поети запрошують Мазурика до себе до робітні, щоб ближче познайомитися, обмінятися творчими думками.

Під кінець виставки один із наших студентів, гортаючи книгу записів, із зворушенням, неначе відкрив щось нове, ще небачене, заявив, що виставка Мазурика — це щось більше як саме мистецтво, це ж, саме, ця наша українська політика за кордоном, яку нам треба ширити. — Чомусь весь час переслідувала думка про Архипенка. Його також адоптував Париж ще перед Першою світовою війною. А ми? Якось довго ждали!..

Візія будинків сьогоднішнього дня дала змогу нашому мистцеві заглянути у майбутнє, Бож початок завтрішнього припадає на сьогодні. Треба лиш вміти цей початок спостерегти. Мистець без візії майбутнього призначений на забуття.